

УДК 582.912.42:631.526.32(477)

Жила А. І.

Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка НАНУ

вул. Тімірязєвська, 1, м. Київ, 01014, Україна

alla.i.zhila@gmail.com

КИЇВСЬКІ СОРТИ АЗАЛІЙ

Світовий асортимент *Rhododendron simsii* Planch (syn. *Azalea simsii*, *A. indica*) нараховує близько 12 тис. сортів. У садівничій літературі загальноприйнятим є термін «азалія індійська». Азалії розглядаються як результат тривалої селекційної роботи, до якої найчастіше залучалися рододендрон Сімса (*Rhododendron simsii*), р. тупий (*R. obtusum*), р. індійський (*R. indicum*) та р. загострений (*R. mucronatum*). У 1808 р. рододендрон Сімса був завезений до Європи і з того часу почалася активна робота по виведенню чисельних сортів. До київського Ботанічного саду НАНУ азалії потрапили у 1946 році – завідувач відділу квітництва П. С. Чабан та завідувач відділу культурної флори Д. Ф. Лихвар привезли їх з Німеччини (з Дрездена та Кримітшау) у вигляді 2–5-річних рослин (Буюн, 2005). І цього ж першого повоєнного року у Києві їх вперше побачила С. М. Приходько. У каталозі Ботанічного саду за 1951 р. наведено 35 сортів *R. indicum*. Цього ж року куратором колекції тропічних та субтропічних рослин стала канд. біол. наук С. М. Приходько (1922-1995) – український ботанік, пріоритетним напрямом досліджень якої стала селекція та агротехніка представників родини Ericaceae Juss. У 1967 р. виходить з друку її монографія «Азалия индийская».

Наразі основу колекції вересових відділу тропічних та субтропічних рослин НБС ім. М. М. Гришка складають сорти азалій, аналогів якої немає в інших ботанічних садах України. Колекція нараховує 86 культиварів азалій: рослини 23 старих німецьких та бельгійських сортів азалії індійської селекції позаминулого та минулого століть; 14 сортів сучасної селекції; 30 сортів та гібридів, що були створені в Центральному ботанічному саду в 60–70-их роках С. М. Приходько; 3 сорти азалії японської (група курумських азалій); 16 сортів не визначені.

Збереглися і культивуються до цього часу сорти а. індійської, завезені до саду у 1946 р.: 'Adventglockchen'; 'Adolf Grille'; 'Coelestine'; 'Concinnum'; 'Eclairer'; 'Eri'; 'Ernst Thiers'; 'Hexe'; 'Madam Petrick'; 'Max Schäme'; 'Paul Schäme'; 'Prosper van den Dael'; 'Professeur Wolters'; 'Rubis de Meirelbeck'; 'Vervaeneanum Album'.

Решта старих німецьких та бельгійських сортів а. індійської селекції позаминулого та минулого століть надійшли з ботанічних садів Росії (Москва, Санкт-Петербург), Латвії (Рига): 'De Waele's Favorite'; 'Dresden'; 'Impératrice des Indes'; 'Mont Blanc'; 'Sakuntala'; 'Violaceum'. А індійська повоєнної селекції представлена наступними сортами: 'Europa'; 'Ilva'; 'Pink

Dream'; 'Ritenitis'; 'Sachsenstern'; 'Aquarell'; 'Sima'; 'Mevrouw Andre Neungens'; 'Panfilia'.

Саме старі німецькі та бельгійські сорти а. індійської і стали вихідним матеріалом для селекційної роботи С. М. Приходько. За словами колег, вона була поетичною натурою і мріяла створити блакитну троянду, а стала першим в Україні селекціонером азалій. До Державного реєстру сортів рослин України включені наступні сорти *R. simsii*: 1999 року реєстрації – 'Київський Вальс', 'Огоньок', 'Аленькій Цветочек', 'Героям Війни', 'Сузір'я'; 2007 року реєстрації – 'Світлана' (названий на честь С.М. Приходько); 2008 року реєстрації – 'Смуглянка', 'Рум'янок', 'Орхірний', 'Експромт', 'Марічка', 'Подолянка', 'Золушка', 'Мавка', 'Лада'.

Назви гібридів, які ще не набули статусу сорта, ніжні ('Аленушка', 'Яблонька'), романтичні ('Алые Паруса', 'Розан'), забарвлені українським колоритом ('Бандурист', 'Веснянка', 'Роксолана'). Найулюбленішим кольором С. М. Приходько був бузковий і любов до нього втілилася у назві гібрида 'Бузок'.

Останні 30 років куратором колекції є головний спеціаліст Р.П. Головка, яка продовжує справу Світлани Миколаївни. Колекція азалій є основою проведення наукових досліджень, які показали, що київські сорти менш вимогливі до кислотності ґрунту, стійкіші до шкідників, більш адаптовані до наших умов та витриваліші, ніж закордонні (Закрасов, Сытнянская, 2009; Закрасов, 2013). Створено виставковий зал азалій віком від 10 до 60 років, які утворюють неперервний спектр цвітіння у зимовий період.

УДК 633.522:57:631.52

Кабанець В. М.

Інститут сільського господарства Північного Сходу НААН
вул. Зелена, 1, с. Сад, Сумський р-н, Сумська обл., 42343, Україна
kabanetsv@ukr.net

ТАКСОНОМІЯ ВИДІВ РОДУ *CANNABIS* ТА ІСТОРІЯ ЇЇ СИСТЕМАТИКИ,

Коноплі посівні (*Cannabis sativa* L.) – унікальна сільськогосподарська культура як з біологічної точки зору, так і відносно господарського використання. Для конопель характерні статевий та екологічний поліморфізм за морфологічними ознаками, вміст специфічних рідкісних хімічних речовин – канабіноїдних сполук, ефірних олій та цінних для людського організму жирних кислот. Коноплі широко розповсюджені як в культурі, так і в дикому стані.

Коноплі взагалі відносяться до луб'яних культур. У стеблі формуються два типи різноякісних за природою походження і цінністю волокон – первинне і вторинне. Крім того, коноплі можна віднести до олійних культур, насіння якої містить більше 30 % олії. Нині спостерігається